

Prema katoličkom sveučilištu koje nadahnjuje

Kardinal José Tolentino Calaça de Mendonça,
ročelnik Dikasterija za kulturu i odgoj

Zagreb, 20. svibnja 2026.

Uvod

Želim vas sve srdačno pozdraviti i izraziti svoju duboku radost što mogu biti ovdje u Zagrebu, na Hrvatskom katoličkom sveučilištu, u prigodi njegove dvadesete obljetnice. Ova konferencija u potpunosti je u skladu s ciljevima Europske federacije katoličkih sveučilišta (FUCE), koja je oduvijek težila promicanju cjelovitoga ljudskog odgoja i obrazovanja i poticanju plodonosnoga dijaloga između vjere, kulture, znanosti i politike u središtu europskoga projekta. Danas se okupljamo kako bismo strateški razmišljali o temi »*Inspiring Catholic Universities in Challenging Times*«, s ciljem jačanja mreže suradnje u kojoj se sveučilište poima strateškim sociokulturnim resursom za cijeli kontinent.

Naše razmišljanje smješteno je u kontekst neviđene slojevitosti, sa sjenama i bljeskovima koje nam je lako identificirati. Riječ je o kontekstu obilježenom izazovima koji ovo razdoblje povijesti definiraju kao »teška vremena«, ali prema kojima imamo odgovornost da ih ne napustimo. »Teška vremena« ne smiju nas spriječiti u traženju novih mogućnosti. U svojim Pismima Luciliju (*Pisma* 104, 26), koji pripadaju klasicima europske tradicije, Seneka piše: »Ne usuđujemo prihvatiti se određenih djela jer su teška, ali teška su jer se ne usuđujemo prihvatiti ih se.« Danas sveučilišta trebaju dodatnu svijest o sebi, o vlastitom identitetu i poslanju, a možda više nego u drugim povijesnim razdobljima trebaju kolektivnu inteligenciju kako bi se usudila ploviti kroz turbulencije sadašnjosti, suočavajući se s njima ne kao agencija sumraka, nego kao radionica budućnosti.

Pred našim očima stoje velike i teške poteškoće: od demografske zime koja prijete održivosti visokih učilišta, do devijacija tehnokratske paradigme koja prijete svesti čovjeka na puki podatak ili potrošača. Tome se pridružuje i revolucija umjetne inteligencije – danas već opisivana kao „četvrta industrijska revolucija“ – koja postavlja antropološke izazove epohalnih razmjera, riskirajući urušavanje stvarnog odgojno-obrazovnog odnosa i delegiranje intelektualnih procesa tehnicima, na štetu kritičkog rasuđivanja i unutarnjeg sazrijevanja. Tu je i društvena nesigurnost koja posebno pogađa ulazak mladih na tržište rada, kao i opća neizvjesnost glede budućnosti koja podriva povjerenje novih generacija. Ne smijemo zaboraviti ni ratove, utrku u naoružanju koja osiromašuje ulaganja u obrazovanje, nejednakosti te dramatične uvjete u kojima žive brojni migranti i izbjeglice.

Ali postoje i svjetla. U svome apostolskom pismu o obrazovanju, "Crtati nove karte nade", papa Lav XIV mudro podsjeća:

- Sveučilišta su »živa tijela koja su učvrstila duhovnu i pedagošku baštinu sposobnu preživjeti 21. stoljeće i odgovoriti na najsnažnije izazove. Ta baština nije okoštala: ona je kompas koji i dalje pokazuje smjer i govori o ljepoti putovanja.« (1.3)
- »Obrazovne karizme nisu kruti obrasci: one su izvorni odgovori na potrebe svakog vremena.« (2.1) »Ondje gdje se obrazovne zajednice daju voditi Kristovom riječju, ne

povlače se, već se kreću s novim zanosom; ne podižu zidove, već grade mostove. Reagiraju kreativno, otvarajući nove mogućnosti [...], jer Evanđelje ne stari, već čini 'sve novo' (Otk 21, 5).« (1.1)

- »Odgov je čin nade i strast koja se obnavlja jer očituje obećanje koje vidimo u budućnosti čovječanstva.« (3.2)
- »Svjesni smo poteškoća [...]. Pa ipak, upravo ovdje, katoličko obrazovanje može biti svjetionik: ne nostalgično utočište, već laboratorij razlučivanja, pedagoških inovacija i proročkoga svjedočanstva. Crtati nove karte nade: to je hitnost sadašnje zadaće.« (11.1)

Suočeni s ovim žurnim i nedvosmislenim pozivom na savez s nadom, afirmirati se kao »sveučilište koje nadahnjuje« znači, prije svega, ne izgubiti izvornu vlastitost institucije »rođene iz srca Crkve« (*Ex corde Ecclesiae*, br. 1). Ta veza s *ex corde Ecclesiae* ne smije se shvatiti tek kao puka pravna odrednica, administrativna pripadnost ili institucionalna oznaka. Naprotiv, ta riječ predstavlja pripadnost prožetu ljubavlju koja mora oblikovati i svaku znanstveno djelovanje. To je životni puls koji traganje za istinom pretvara u čin ljubavi prema čovjeku i prema Bogu, sprječavajući da znanje postane hladna manipulacija stvarnošću.

Biti »katoličko sveučilište« podrazumijeva biti zajednica života i rada, zajednica u kojoj kršćansko nadahnuće nije neki nadodan element, već sam izvor koji prožima cjelokupno djelovanje, neprestano dovodeći u dinamički suodnos blago ljudskoga znanja i svjetlo vjere. Samo hrabro potvrđujući to jedinstvo znanstvene aktivnosti i osjećaja pripadnosti ukorijenjenog u životu i ljubavi, možemo preobraziti sadašnji trenutak krize u priliku za obnovu, nastavljajući biti svjetionici sposobni razlučiti proturječja i težnje suvremene kulture. Samo će tako sveučilište sve više postajati povlašteni sugovornik između Evanđelja i modernog društva te će znati inteligentno i s nadom liječiti raskrižja i rane povijesti.

Naše će se promišljanje artikulirati oko triju nosivih stupova sveučilišnog života – istraživanja, poučavanja i treće misije – promatranih kao organski povezane dimenzije koje zajedno oblikuju cjeloviti humanizam što ga je katoličko sveučilište pozvano utjeloviti i ponuditi svijetu.

1. Istraživanje: Razlučivanje za izgradnju čovjeka

U središtu akademskog poslanja katoličkog sveučilišta istraživanje se ne može svesti na puko prikupljanje podataka ili eruditsku vježbu samu sebi svrhom, nego se predstavlja kao uzvišena i trajna vježba razlučivanja. *Ex corde Ecclesiae* potvrđuje da katolička sveučilišta nastoje razlučiti i vrjednovati duboku jezgru suvremene kulture kako bi ju učinila prikladnijom za cjelovit razvoj čovjeka (usp. br. 45).

N Unutar katoličkih sveučilišta taj zadatak poprima proročku dimenziju: pozvana su na neprestani napor, hranjen plodonosnim nemirom, osluškujući otkucaje srca svijeta. U tom smislu, istraživati znači živjeti u svijetu, promatrajući sve mudrim pogledom, sposobnim razlikovati ono što izgrađuje čovječanstvo od onoga što ga fragmentira, potvrđujući prvenstvo stvaranja autentičnog znanja u eri koja je nažalost obilježena 'post-istinom' i iluzijom trenutne, ali površne komunikacije. Pjesnik Paul Celan izjavio je da »prave ruke pišu prave pjesme«.

Autentičnost i istina neraskidivo su povezane, a ta se povezanost pred nama pojavljuje kao dužnost.

1.1. Razlučivanje, istina i prvenstvo etike

Da bi istraživanje bilo autentična ljudsko djelo, mora imati hrabrosti zaroniti u dubinu, istražujući ne samo pretposljednja pitanja nego i krajnje korijene fenomena i problema koji pogađaju čovječanstvo i naše društvo. Ne možemo se zadovoljiti raspravljanjem o onome što je na površini; pozvani smo tražiti njihove uzroke i pomno dekodirati njihove utjecaje na egzistencijalna, etička i duhovna pitanja.

Na tom putu katoličko sveučilište daje temeljni doprinos: ono neprestano dovodi u odnos neiscrpno bogatstvo ljudskog znanja i svjetlo vjere. Taj dijalog proizlazi iz čvrstoga uvjerenja da zemaljske stvarnosti i stvarnosti vjere imaju isto izvorište u Bogu i stoga nikada ne mogu biti u stvarnome proturječju. Vjera nije vanjsko ograničenje znanstvene slobode, već djeluje kao pokretačka snaga koja pruža sveobuhvatan antropološki obzor, štiteći istraživanje od želje za brzim i trenutnim odgovorima, u kojima bi samo istraživanje postalo zarobljeno i sputano prolaznim interesima.

Već je sveti Augustin u svom filozofskom dijalogu *Protiv akademikâ* (koji zapravo nije bio usmjeren protiv akademika, nego da ih probudi), izjavio da ne možemo »u životu slijediti ono što je nalik istini«, a pritom zanemarivati »samu istinu« (II, 19). U društvu koje je sve više pluralističko, temeljna sigurnost vjere ne guši misao, već ju oslobađa, čineći ju više dijaloškom i kreativnijom, otvorenijom za mogućnosti paradigmi koje se ne zadovoljavaju djelomičnim vizijama.

U vremenu u kojem tehnika kao da želi nametnuti vlastite zakone samom postojanju, akademsko razlučivanje mora snažno potvrditi prvenstvo ljudskoga. Istraživanje mora u sebe integrirati etičku dimenziju, također procjenjujući svako znanstveno otkriće iz perspektive totaliteta ljudske osobe: sve što je tehnički moguće, upravo iz tog razloga, nije samim time ljudski dopušteno ili poželjno. Naša je odgovornost pružiti duboko značenje otkrićima, osiguravajući da su ona uvijek usmjerena na dobro pojedinaca i zajednica. Ova predanost zahtijeva od nas da ne izgubimo smisao »mudroga znanja«, čuvajući bitnu razliku između znanja i ljubavi.

Snažno odzvanjaju riječi Hanne Arendt: »Obrazovanje je trenutak koji odlučuje volimo li svijet dovoljno da preuzmemo odgovornost za njega i tako ga spasimo od propasti koja je neizbježna bez obnove.« Ljubav je naše usmjerenje, naš najsnažniji motor istraživanja. Kao što je apostol Pavao preporučivao: »budite ukorijenjeni i utemeljeni u ljubavi da biste mogli shvatiti što je širina i duljina, visina i dubina« (Ef 3, 17).

Kada se ravnoteža previše pomakne prema istraživanju usmjerenom na patente i gospodarske primjene, sveučilište gubi svoju narav mjesta »uzvišene« i nesebične misli, onoga središta značenja koje je povijesno nazivano *uni-versum*: kozmos u kojem se svekoliko znanje slijeva prema jednom izvoru značenja. Sveučilište nije, niti može biti, tek jednostavna tvornica vještina.

1.2. Prema novom humanizmu: Teologija, složenost i obrazovna zajednica

Kriza modernoga akademskog modela često počiva u stremljenju ekstremnoj specijalizaciji koja proizvodi fragmentirana i međusobno nepovezana znanja, pretvarajući sveučilište u *multi-versum* lišen unutarnje povezanosti. Razlučivanje danas zahtijeva od nas da nadiđemo granice pojedinačnih disciplina kako bismo se suočili sa sistemskim izazovima našega vremena, od klimatskih promjena do društvene nejednakosti.

Moramo biti sposobni stvoriti mudru sintezu između nenadomjestivih kvaliteta ljudske misli i izvanrednih mogućnosti koje nude digitalne tehnologije. Istraživanje ima zadaću osigurati da inovacija nikada ne izgubi iz vida ljudsko dostojanstvo: potrebno je izgraditi odnos s umjetnom inteligencijom na način da ona ne zamijeni ljudsku misao, već ju nadopuni, unaprjeđujući ne samo konvergentno razmišljanje – potragu za točnim odgovorima – nego i ono divergentno, otkano od kreativnosti, analogije i intuicije, koje nijedan stroj ne može na autentičan način ponovno proizvesti.

U tome procesu teologija igra ključnu ulogu u razlučivanju: ona nije ograničena samo jednu katedru među ostalima, već se uključuje u recipročni dijalog sa svim znanostima, nudeći im obzor značenja koja samo empirijski pristupi ne mogu pružiti (usp. *Ex corde Ecclesiae*, br. 19). Teologija pomaže drugim disciplinama u istraživanju značenja njihovih otkrića, usmjerava ih prema cjelovitom dobru čovjeka i određuje mjesto svake discipline unutar svjetonazora osvjetljena Evanđeljem. Time se suprotstavlja fragmentaciji znanja i promiče onu višu sintezu koja govori čovjeku u njegovoj cjelini, odupirući se iskušenju da se svako znanje svede na čistu primjenu. Papa Franjo je u motupropriju *Ad theologiam promovendam* napisao da znanstveni razum mora proširiti svoje granice u smjeru mudrosti, kako se ne bi dehumanizirao i osiromašio. Na taj način teologija može doprinijeti aktualnoj raspravi o 'ponovnome razmišljanju o misli'« (br. 7).

Sav taj trud pronalazi svoj krajnji cilj u promicanju novoga humanizma kao vjerodostojnog kulturnog prijedloga koji se čvrsto opire svođenju pojedinca na činjenicu, algoritam ili ulogu. I upravo se ovdje pojavljuje organska i neraskidiva veza između istraživanja i poučavanja: istraživanje ne smije ostati usamljena aktivnost, već se prirodno »prelijeva« u poučavanje kada istraživač postaje svjedokom istine pred studentom. Učitelj, rekla je filozofkinja Maria Zambrano, nije samo netko komu student može postavljati pitanja. Iznad svega, on je netko pred kim student propituje samoga sebe. Upravo tu nastavnik preuzima bitnu ulogu svjedoka. Studenti moraju biti aktivno uključeni u potragu za znanjem, tako da sveučilište zaista bude polifonična zajednica, ujedinjena ljubavlju prema istini. Razlučivanje nije blago koje treba čuvati, već vatra koju treba prenositi.

2. Poučavanje: Odnosi kao mjesto čovječnosti

Ako je istraživanje vatra koja potiče intelektualni život sveučilišta, poučavanje je mjesto gdje se ta vatra prenosi, dijeli i postaje novim životom. Poučavanje u srcu katoličkog sveučilišta nikada se ne može svesti na puko prenošenje sadržaja; ono je, prije svega, događaj odnosa. Pozvani smo pripremiti nove naraštaje da mogu živjeti u radikalno promijenjenom svijetu, ne samo s pomoću novih vještina, već i pomoću obnovljene svijesti o dubokom smislu čovjeka. Ovaj izazov zahtijeva nadilaženje logike tehnološke paradigme, koja obrazovanje

nastoji svesti na prijenos informacija *on-demand*, kako bismo umjesto toga ponovno otkrili ljepotu učenja koje nastaje iz susreta i suradničke potrage za istinom.

2.1. *Obrazovna zajednica i uloga studenta*

Katoličko sveučilište očituje svoj najautentičniji identitet u načinu na koji živi kao zajednica, organizam prožet duhom suradnje, slobode i međusobnoga poštovanja, kako podsjeća *Ex corde Ecclesiae* (br. 21). Današnji izazov je održati tu dimenziju odnosa i zajedništva u kontekstu u kojem akademske institucije postaju sve veće, internacionalizirane i raspoređene na više mjesta. Kršćanski odgoj nikada nije izoliran čin, već zajednički napor: to je »mi« u kojem se nastavnici, studenti i cijelo sveučilište okuplja kako bi stvarali život i znanje, jer nitko ne obrazuje sam. Zajednica se učvršćuje oko zajedničkog cilja obrazovanja u znanju i traženju istine te djeluje kao bedem protiv izolacije i standardizacije.

U tome obrazovnom »mi« studenta se nikada ne smije doživljavati kao pukoga korisnika ili potrošača akademskih usluga: on je subjekt svoga cjelovitog razvoja i osnovni partner u autentičnom obrazovnom odnosu. Sveučilišno poučavanje nije ograničeno samo na stjecanje tehničkih vještina, već teži potpunom rastu osobe. Da bi se to postiglo, bitno je integrirati tri jezika koje je naznačio papa Franjo: jezik glave, koji teži analitičkoj strogosti; jezik srca, pozoran na afektivnu dimenziju i na sposobnost istinske empatije; i jezik ruku, koji 'prevodi' kreativno djelovanje i služenje. Kada se ova tri jezika skladno integriraju, sveučilište postaje usvajanje znanja u povjerenju i radosti.

2.2. *Učitelj i umjetna inteligencija*

U digitalno doba, uloga učitelja dobiva još veću važnost: on nije prenositelj pojmova, već mudar vodič sposoban pomoći studentu da prijeđe granice isključivo funkcionalnog znanja. Papa Lav XIV. skreće pozornost na žurnu potrebu za vrjednovanjem uloge učitelja. Sveti Otac kaže: »Trenutna poteškoća u našim društvima jest ta što dovoljno ne cijenimo veliki doprinos što ga učitelji i odgajatelji pružaju zajednici. Ali budimo oprezni: narušiti društvenu i kulturnu ulogu odgajatelja znači staviti pod hipoteku vlastitu budućnost, a kriza prenošenja znanja sa sobom donosi krizu nade« (Govor Svetog Oca Lava XIV. odgajateljima u povodu Jubileja svijeta obrazovanja). Nijedan algoritam nikada neće moći nadomjestiti ljepotu ljudskoga susreta: znanost mora ostati aktivnost ukorijenjena u odnos među osobama.

Danas je umjetna inteligencija jedna od najosjetljivijih granica toga obrazovnog odnosa. Budimo jasni: umjetna inteligencija nikada ne može zamijeniti ulogu učitelja, jer se ne radi o obuci pukih tehničara, već o naraštaju žena i muškaraca koji su svjesni i sposobni za stalno etičko promišljanje o tehnologijama koje koriste. Potrebno je prijeći s pasivne prilagodbe na uporabu u kojoj se stroj integrira kao pomoćno sredstvo, ali nikada ne zamjenjuje mišljenje. Integracija umjetne inteligencije stoga zahtijeva snažnu digitalnu pismenost koja raste zajedno s proučavanjem humanističkih znanosti, štiteći čovječanstvo od opasnosti da postane pasivnim robom vlastite tehnologije.

2.3. *Učenje razmišljanja: sporost, intrinzičnost i duhovni pogled*

U svijetu u kojem se kompetencije vrlo brzo smatraju zastarjelima, učenje mora ponovno otkriti »spor i strpljiv« pristup koji će biti sposoban suprotstaviti se pretjeranoj brzini logikom

divljenja i rezonancije. Ne mora sve imati neposrednu praktičnu svrhu: sama potraga za istinom također je važna.

Obrazovanje u konačnici znači podučavati za razmišljanje, razvijajući unutarnjost, kritičku i svjesnu, koja će biti kadra pronaći smisao u stvarnosti. Kako naglašava papa Lav XIV., formirati nutrinu osobe znači usvajati »duhovni« pogled koji će osobi, s pomoću vlastitoga obzora smisla, omogućiti da živi u slojevitosti društva, uočavajući povezanosti i duboko značenje događaja (usp. *Crtati nove karte nade*, br. 10.3). Ukratko, katolička sveučilišta odgovaraju na današnje izazove osposobljavanjem stručnjaka sposobnih upravljati epohalnim promjenama ne gubeći iz vida središnjost osobe – a ta briga za odnose ne može ostati zatvorena u samu sebe. Ako poučavanje umije istinski progovoriti ljudskomu srcu, ono nužno rađa pokret prema van. To nas usmjerava na djelovanje i izvan okvira sveučilišta, prema misionarskom obraćenju koje stoji u središtu naše treće misije.

3. Treća misija: Misionarsko obraćenje

Zajednica koja je naučila zajedno razmišljati i prepoznati sebe kao obrazovno »mi« osjeća unutarnju žurnost, proročki poticaj koji ju vodi prema drugosti. To »ići onkraj« nije tek neka sporedna aktivnost ili institucionalna obveza, već samo ispunjenje našega poziva: to je misionarsko obraćenje znanja koje postaje dar i služenje općemu dobru.

3.1. Identitet i dijakonija kulture

Treća misija sveučilišta, često shvaćena kao jednostavan transfer znanja ili kao ekonomski utjecaj ('impakt') na dobrobit lokalne zajednice, poprima duboke karakteristike istinskoga »misionarskog obraćenja« za katoličko sveučilište, kako je papa Franjo preporučio katoličkim obrazovnim ustanovama. Ne radi se o dodavanju neke rubne uloge već uspostavljenim zadaćama istraživanja i poučavanja, već o življenju ustrojstvene integracije u kojoj se zrcali sama narav sinodalne Crkve. Iz te perspektive, sveučilište prestaje biti izoliran entitet unutar akademskih zidova te postaje životan i otvoren »kulturni laboratorij«, gdje će se događati inkulturacija vjere i gdje se istraživanje ucjepljuje kako bi odgovorilo na izazove globalnog društva (usp. *Ex corde Ecclesiae*, br. 33). Specifičan doprinos katoličkog identiteta sastoji se u sposobnosti ujedinjavanja sadržaja znanstvenoga istraživanja sa strašću za ono što je uistinu ljudsko, pretvarajući znanje u generativnu snagu, spasilačku akciju nade za bolji svijet.

Prva prepoznatljiva značajka ove misije je stoga »dijakonija kulture«: služenje koje ne nastaje iz htijenja za moći, već iz želje da se svjetlo Evandjelja unese u vremenite zbilje. Ta se dijakonija izražava u proročkoj hrabrosti da postanemo suputnici čovječanstva: ne čuvari izdvojenoga znanja, već svjedoci bratstva, koji znaju zaustaviti se uz rane povijesti i prigrliti ih sa suosjećanjem. Upravo u tom prostoru susreta naš se identitet izražava kao blizina: sveučilište postaje »nezaobilazna prisutnost u životnoj stvarnosti«, sposobno promicati ne samo profesionalni rast, već i zajedničku dobrobit i cjelovit razvoj složenih ekosustava. Znanje se, doista, »ne isporučuje« odozgor, već se su-izgrađuje zajedno s društvenim čimbenicima, po logici *angažiranoga* kampusa koji regenerira društveni kapital i dobrobit društvene zajednice u kojoj živi.

3.2. Integralni humanizam, 'konstelacije' nade i obraćenje pogleda

U vremenu obilježenom tehnokratskom paradigmom, koja čovjeka svodi na proizvođača ili potrošača, specifičan doprinos katoličkog sveučilišta jest obrana ljudskosti kao apsolutnog dobra. Katolička sveučilišta potiču društvenu otpornost jer se zalažu da budu čuvari vrijednota i identiteta unutar slojevitih okolnosti.

Treća misija tako postaje čin razboritoga otpora komercijalizaciji života: pozvani smo ponovno istaknuti prvenstvo etike pred tehnologijom, vrjednujući svako znanstveno postignuće u svjetlu neotuđivoga dostojanstva svakoga pojedinog života. Obrazovati za treću misiju znači osposobljavati predvodnike (*leaders*) koji će biti ne samo kompetentni, već i sposobni promicati demokratsko građanstvo i međukulturni dijalog, nadilazeći granice da bi mogli graditi društvo koje će, na autentičniji način, biti pravednije, uključivije i sposobnije za refleksiju.

Misionarsko obraćenje potiče nas također da gledamo onkraj od naših geografskih i kulturnih granica. U globaliziranom svijetu u kojem se čovječanstvo suočava s pitanjima od epohalne važnosti, nijedna institucija ne može nastojati sama pronalaziti rješenja: suradnja između katoličkih sveučilišta u Europi i diljem svijeta hitno je potrebna kako bi se formirale konstelacije. Papa Lav XIV. u svom apostolskom pismu „Crtati nove karte nade“ ističe: »Govorim o 'konstelaciji' jer je katolički obrazovni svijet živa i pluralna mreža... Svaka 'zvijezda' ima svoj sjaj, ali sve zajedno trasiraju put. Gdje je u prošlosti bilo suparništva, danas tražimo od institucija da se međusobno približe: jedinstvo je naša najjača proročka snaga« (br. 8.1). Umrežavanje naših sveučilišta znači zrcaliti viziju čovjeka rasvijetljena Evandjeljem, nudeći mostove dijaloga ondje gdje drugi podižu zidove.

U konačnici, najspecifičniji doprinos našega katoličkog identiteta trećoj misiji sveučilišta ostvaruje se u toj dubokoj preobrazbi perspektive koja vodi studente i nastavnike od jednostavnog »znati« do empatičnoga i mudroga »razmišljati«. Treća misija ne sastoji se samo u »činiti« nešto za društvo, već u pomaganju samomu društvu da ponovno otkrije duboki smisao stvarnosti i istine. U »društvu znanja« koje se često zadovoljava akumulacijom podataka i primjenjivih stručnih vještina, katoličko sveučilište predstavlja se kao mjesto kritičkoga razlučivanja, gdje se istinu ne traži da bi ju se posjedovalo, nego da bi bila obzor zajedništva.

Zaključno: što smo pokušali reći, moguće je sažeti u jednu sliku: katoličko sveučilište pozvano je biti, danas više nego ikada, mjesto gdje znanje nije odvojeno od života. Istraživanje, poučavanje i misija nisu tri suprotstavljene uloge, već tri daha istoga vitalnog čina – tri načina življenja one »dijakonije kulture« koju je papa Lav XIV. naznačio kao poziv, vlastit ovim ustanovama u suvremenom svijetu.

Vremena u kojima živimo su zahtjevna. Tehnokratski pomaci nisu samo vanjski izazov: oni su iskušenje koje prodire duboku u naše institucije, svaki put kada logika prilagođavanja prevlada nad potragom za smislom, svaki put kada se brzina algoritma čini pouzdanijom od sporosti misli, svaki put kada se studentu pristupa kao korisniku, a učitelja poima pružatelja usluga. Otpor ovom iskušenju zahtijeva institucionalnu hrabrost i jasnoću identiteta.

Ova jasnoća dolazi nam iz *Ex corde Ecclesiae*: biti sveučilište »rođeno iz srca Crkve« nije počasna titula, već zahtjevan program. To znači da je svaka akademska aktivnost –

istraživanje, predavanje ili projekt usmjeren prema sredini u kojoj se živi – nadahnuta onim »ljubavnim pripadanjem« koje znanje pretvara u služenje. To znači da vjera nije prepreka znanstvenoj slobodi, već izvor onoga plodonosnog nemira koji sprječava znanje da bude zadovoljno samim sobom. Konačno, to znači da se katoličko sveučilište ne boji zahtjevnih prilika u svijetu, jer znade da se s njima ne može suočiti sâm: sveučilište živi u tim prilikama s uvjerenjem da stvarnost ima smisao i da je taj smisao, u konačnici, dar.

Naša je zadaća i obveza čuvati i prenositi tu vatru. Dugujemo to studentima koji nam povjeravaju presudne godine svoga obrazovanja. Dugujemo to europskim društvima kojima su potrebne institucije sposobne misliti dublje i djelovati odgovorno. Dugujemo to Crkvi koja je u srce katoličkoga sveučilišta položila nadu da dijalog između vjere i razuma neće nikada biti ugašen i da će iz njihova plodonosnog sjedinjenja nastaviti rađati svjetlo, ljepotu i obnovljeno čovječanstvo. Trudimo se biti sveučilišta koja nadahnjuju.